

جۇڭگوداعى جىلدىق ەڭ ءوتىمدى كىتاپتار

داۋىنچى قۇپىيالىعى

Da Vinci kupeyalege

دان براۋن (امەرىكا)

بىلە خالىق باسپاسى

图书在版编目 (C I P) 数据

达·芬奇密码:哈萨克文/(美)布朗(Brown,D.)著;叶斯波力等译. —奎屯:伊犁人民出版社,2007.10

ISBN 978-7-5425-0943-7

I. 达… II. ①布… ②叶… III. 长篇小说—美国—现代—哈萨克语(中国少数民族语言) IV. I712.45

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2007)第 161788 号

总 策 划: 努尔泰·克亚斯别克
策 划: 李春光
翻 译: 叶斯波力·夏依马尔坦
库娜依·胡阿泰
特约编辑: 努尔达提·夏依孜热提
责任编辑: 米拉提汗·黑巴提
责任校对: 米拉提汗·黑巴提

达·芬奇密码 (哈文)
(美)丹·布朗 著

伊犁人民出版社出版发行
(奎屯市北京西路 28 号 邮政编码 833200)
新疆新华书店经销
乌鲁木齐大金马印务有限责任公司印刷
880×1230 毫米 32 开本 21.375 印张
2007 年 10 月第 1 版 2007 年 10 月第 1 次印刷
印数:1—3000 册

ISBN 978-7-5425-0943-7

定价:28.00 元

باس جوبالاۋشى : نۇرتاي قىاسبەك ۇلى
جوبالاۋشى : لي چۇنگۇاڭ
اۋدارعاندار : ەسبۇل شايماردان ۇلى
كۇناي قۇاتاي قىزى
ۇسىنس ەتلەگەن رەداكتور : نۇردات شايزىرات قىزى
جاۋاپتى رەداكتور : مەللاتقان قىبات ۇلى
جاۋاپتى كوررەكتور : مەللاتقان قىبات ۇلى

داۋىنچى قۇپىالىغى

بىلە ھالىق باسپاسى باستىرىپ تاراتتى
(كۈيتىڭ قالاسى بېيجىڭ باتىس كوشەسى 28-اۋلا)
پوچتا نومۇرى : 833200
شىنجاڭ شىنخۇا كىتاپ دۇكەنىدە ساتىلدى
*ۇرىمىچى داچىڭما باسپا شەكتى جاۋاپكەرشىلىك سەرىكتىگىدە باسلىدى
فورماتى : 880×1230 1/32 باسپا تاباعى : 21.375
2007-جىل 10-اي 1-باسپاسى 2007-جىل 10-اي 1-باسلىۋى
تىراجى : 1-3000

ISBN 978-7-5425-0943-7

باعاسى : 28.00 يۋان

سنا

روۋ ساراينىڭ تراپەتسىيا فورمالى باس كورمىحاناسىدا ۋسى
اسەمونتەر ساراينىڭ اسا بەت-بەدەلدى باستىعى ياك سۈني تالترەكتەي
باسىپ وزىنە تايۋۇلۇ تۇرغان سۈرەتكە — كاراۋادجونىڭ سۈرەتىنە
بەتتەدى. 76غا كەلگەن ۋسى قارت التىن جالاتىلغان سۈرەت رامكاسىن
باس سالىپ بار كۈشمەن قارمانا تارتىپ قالىپ ەدى، رامكا تامىنان
سرەپ تۇستى دە، شالقاسىنان قۇلاعان سۈني سۈرەت سىزىلغان
كەزدەمەگە ورانا جىيىلدى.

ئەدال ونىڭ ويلاعىنىداي تايۋۇ تۇستىلى تەمىر ەسك سالىدىر گۈلدىر
ەتىپ تۇستى دە، كورمە زالىنا وتەتتىن جولىدى بۈگەپ قالدى. تاقىي
ەدەننىڭ سىقىزلاعان داۋىسنا قوسلا سونادايىدان سىڭىنال داۋىسى دا
بەزىلدەي جۈنەلدى.

مۇراجاي باستىعى اۋىر تىنىستاپ جەردە بىردەم جاتتى، ول ەالى
ئىرىمىن دەپ ويلاىدى. بۇلدىڭ استىتان ەڭبەكتەپ شىعپ، اپان اۋىزىداي
قازاۋىتىپ تۇرغان جان - جامىئا كوز سالىپ، بۈي تاسالار جەزىدەدى.
كەنەت، جەردەن شىققانداي «قوزعالما!» دەگەن ەبىر داۋىس ەستىلدى.
ەڭبەكتەپ تارا جاتقان مۇراجاي باستىعى سەلىك ەتتى دە باسنى داۋىس
شىققان جاققا قاراي اقىرىن بۇردى.

تەمىر ەسىكتىڭ ارعى جامىنىدا 15 اعلىشىن مىللىندەي جەردە
ەڭگەزەردەي بىرەۋ تەمىر راشەتكادان شىكە قاراپ تۇر. سورايعان بىك
بويلى ونىڭ بەت الپەتى اپپاق ەكەن دە اق شاشتارى سەلدىرەپ كورىنەدى.
كوز شاتىراش قابىعى القىزىلدانىپ، قاراشىقى قىزارىپ كەتكەن ول
اقتاشداق اۋرۇنسا شالدىققان ادام سەكىلدى. ول سىرت كىمىنىڭ
قالتاسىنان ناگانىن شىعارىپ، ناگان اۋىزىن تەمىر راشەتكە اراسىنان
مۇراجاي باستىمىنا وقاتىدى.

«سەنىڭ قاشپاۋىڭ كەرەك ەدى». ونىڭ قايسى اۋەندە سويلەپ تۇرغانى
بەلگىسىز. «الگى نارسەنىڭ قايدا ەكەنىن ەندى ايتاتىن شىعارسىڭ؟»

— سالغان ايتتىم عوي — مەن سەنىڭ نە ايتىپ تۇرغانىڭدى تۈسنىبەدىم. ۋالى قۇرىپ، جەرگە جۈرەلەي وتىرعان مۇراجاي باستىعى تۇتعا ۋىتلى قاتتى.

« شىلعي وتىرىك » دەدى الگى ادام وعان قادالا قاراپ، ۋوزى ۋىتپىتى قىبىر ەتپەيدى، تەك جەبىرايلىدىڭ كوزدەرىندەي قوس جانارى عانا الاق — جۇلاق ەتىپ بايىز تاپپاي تۇر. « سەن جانە باۋىرلاستارىڭ، سەندەر وزدەرىڭ تەۋەلدى مەس دۇنيەگە يە بولىدىڭدار ».

مۇراجاي باستىعى سەلك ەتە ۋىتسى. ول بۇلاردى قايدان بىلەدى. « بۇگىن تۇندە ول دۇنيەلەر اقى يەسەنە قايتاتىن بولادى. جانىڭنان جۇدا بولمايىن دەسەڭ، الگى نارسەنىڭ قايدا جاسىرىلعانىن جۇاستىقپەن مەلىان ايتىپ بەرگەنىڭ راۋا » دەپ الگى ادام ناگانىن مۇزەيخاننا باستىعىنىڭ باسنا وقتادى. « ۋوسى قۇيىالىق ۋىشنى جانىڭنان دا بەزەيىن دەپ تۇرسىڭ با؟ ».

سونى قورىققانىنان دەمىن شىنە تارتا بەردى. الگى ادام موينىن بۇرىپ، ناگان تۇتىكشەسىنىڭ باعىتىمەن تىگىلە قارادى.

قوس قولىن جوعارى كوتەرىپ، ۋوزىن قورعاشتاي: « تۇرا تۇر ». دەگەن سونى كىبىرتىكتەپ بارىپ: « سالغان ۋبارىن ايتايىن » دەدى. وسىدان كەيىنگى سوزدەرىن مۇراجاي باستىعى اسا بايىپپەن ايتتى. بۇل ونىڭ الدىن الا داينىداپ، سان مارتە ماشىقتانغان وتىرىك سوزدەرى ەدى، ۋار جولى ۋىناجات ەتىپ، مۇنى ماڭگى پايدالانباي وتسەم ەكەن دەپ ۋىمىت ەتەتىن — دى.

مۇراجاي باستىعى سويلەپ بولغاننان كەيىن الگى ادام: « جارايىدى. باسقارلارنىڭ ايتقاندارىمەن بىردەي بولدى » دەپ مارسيا كۆلدى.

باسقارلار؟ مۇراجاي باستىعىنىڭ جۈرەگى شىم ەتە ۋىتسى. « مەن ولاردى دا نىزدەپ باردىم، ۋشەۋىن دە تاپتىم. ولار دا سەنىڭ سوزدەرىڭدى ايتتى » دەپ الگى ۋزىنتۇرا مازاقتاي كۆلدى.

بۇل مۇمكىن ەمەس! كۆرمە باستىعى مەن ونىڭ قول استىنداعى 3 باسقارۋشىنىڭ نامىز سالاۋاتتارى قۇددى ولار قورغالغان سول ۋىمىر

ھەتتە دەگى قۇپپاللىقتاي سىرلى ھەي. سۈنى باۋىرلاستارىنىڭ بەلگىلەمەگە قاتناڭ بويىۋىنىپ، ۋەلەر الدىندا دا ۋەبارى بىردەي وتىرىك ايتىپ كەتكەنن ۋەبىلدى. بۇل سەرت-ۋادەنىڭ ۋەبىر بولەگى ھەي.

الگى ادام ناگانىن قايتا كۈتەرنىپ وقتاي قالدى. «سەن ۋەلگەننەن كەينىن، شىن سىردى بىللەتنىن. ادام مەن عانا بولامىن».

شىن سىر. مۇراجاي باستى ۋەنەت ناعىز قورقنىشىنى جاعدايدى سەزدى: ۋەگەر مەن ۋەلىپ قالسام، شىن سىر دا ماڭگىلىك كۈمىلىمەك. ۋەنىڭ بىرەر ۋەراي تاۋىپ قوزغانىسى كەلدى.

مىلتىق وتالدى. ۋەق قارىنىنا قادالغاندا مۇراجاي باستى قولقا-جۈرەگى كۈيىپ كەتەردەي قاپىرىقتى سەزدى. جەرگە قۇلاپ تۈسكەن ۋەل قىنالا ارپىتالاستى، ۋەلە - شالا اقىرىن اۋناپ، تەمىر راشەتكەنىڭ ارچامىندى جەندەتكە قارادى.

الگى ادام ناگانىن سۈنىنىڭ باسىنا تۇرالادى، بۇل جولعىسى سۈنىنىڭ جانىن جاھاننانا جۈنەلتەتنىن ۋەق ھەي.

سۈنى كۈزىن جۇمىپ الدى، سانا - سەزىمىن تەك قورقنىش پەن ۋەكىنىش عانا تورلاپ العان ۋەل وزگە ەشتەگەنى دە ۋەلامادى.

ناگانىنىڭ بوس تاڭدايىنان «تىرس» تەكەن داۋىس ۋەزىن كۈرىدۈر ۋەشىن جاڭغىرتىپ جىبەردى.

كۈرمە باستىنىڭ كۈزى دە جارق ەتە تۈستى. قوللىندى قۇرالنىڭ كۈز جۇگىرتكەن الگى ادام ۋەز قىلىغىنا ۋەزى، ۋەماز بولغانداي بولدى. ۋەل قوللىن سوزىپ تالغى ۋەبىر وقشانتايىن الدى، ۋەنان ۋەبىراز كىدىرىپ از ۋەيلاندى دا، سۈنىنىڭ قارىنىنا قاراپ نىزارلانا كۈلىپ: «مەنىڭ بۇل جەردەگى جۈمىسىم اياقتالدى» دەدى.

مۇراجاي باستىنى اق تۈستى ماقتا جەيدەسىندەگى ۋەق تىگەن جەرگە قارادى.

ۋەق كەۋدە، سۈيەگىنەن كەرمەارس تۈمەن ۋەتىنىتى. اينالاسى قىپ - قىزىل قان. نەتكەن راقمىسىزدىق دەشى! ۋەق ۋەنىڭ جۈرەگىنە تىمبەي قالىپتى، الجىريا سۈغىسىنا قاتنىاسقان ساقا جاۋىنگەر بولغاندىغىنان كۈرمە باستىنى بۇرىن مۇنداي قورقنىشىنى جان بەرۋەلەردى ۋەز كۈزىمەن

كورگەن ەدى. اسقازان قىشقىلى بىرنە - بىرنە كوكىرەگىن شىرىتەتىن، ەندى 15 مىنۇتتىق عانا عۇمىرى قالعانن ول بىلەدى. «جان ازابى ادامعا پايدالى، مىرزا» دەدى الگى ادام.

ونان سولك ءوز جۈنىنە كەتتى.

قازىر ياك سۈني جالعىز قالدى. ول تەمىر ەسكەكە تالغى قارادى. ول قامالىپ قالدى، از دەگەندە 20 مىنۇت شىندە ەسكەككە اشلىۋى نالعايىپىل. ادامدار كەلىپ ونى تاۋىپ العان كەزدە ول الدەقاشان جان ۇزەدى. الايدا، ءدال وسى ۋاقىتتا ول ولمەنەن قورققانى جوق.

مەن ءسوزسىز، قۇپپالىقتى ونان ارى جالعاۋىم كەرەك.

ول تالترەكتەي ورنىنان تۇردى. ونىڭ كوز الدىنا قاستاندىققا ۇشراغان ءۇش باۋىرلاسىنىڭ بەينەسى ەلەستەدى. ول وزدەرىنىڭ لما بۇنىدارىن ەسكە الدى، ولار جۇكتەگەن ماڭىزدى مىندەتتەردى ويلادى.

ۇزىلمەي جالعاسىپ كەلە جاتقان قۇپپالىق شىنجىرى.

بارلىق الدىن ۇل شارالارى ... ماسەلە شىقپاسىنا كەپىلدىك ەتىلگەن جوبا - جوسپارلار بولسادا ... ياك سۈني ويلاماعان جەردەن بىردەن - ءبىر كوزى ءترى دانەكەرگە، ۇزاق جىل قورعالىپ كەلگەن قۇپپالىقتاردىڭ شىندەگى ەڭ ماڭىزدى قۇپپالىقتى قورعاۋشى بىردەن - ءبىر ادامعا اينالىپ قالدى.

ول قالتىراي ورنىنان تۇردى.

مەنىڭ ءسوزسىز، بىرەر امال ويلاپ تابۋىم كەرەك.

ول ۇزىن كاريدوردا قامالىپ قالدى، وسىناۋ دۇنيەدە تەك ءبىر ادام عانا ول كوتەرگەن الاۋدىڭ ۇشقىنىن وشىرمەي ونان ارى لاۋلاتا الماق. سۈني وسى ءبىر ساۋلەتتى زالدامى تام قابىرعاسىنا كوز. تىكتى، دۇنيەگە ايگىلى ءبىر سۈرەت كۈنە دوستىداي وعان كۈلمىسەرەپ قاراپ تۇرعان ەدى. بۇلىشق ەتتەرى قاتتى اۋىرسىنىپ قۇرىسىپ بارا جاتسا دا ول بارىنشا تۈزىمىدىلىك كۈرسەتتى. ءومىرىن ءۇزىلدى - كەسىلدى اتالعان وسى مىندەت جولىندا تىرلىگىنىڭ ەندىگى قالعان ءار سەكۈندىن دا ايالاۋى كەرەكتىگىن ول ابىدەن بىلەتىن ەدى.

1 - تاراۋ

روپەرت لانگ. اقىرىن كۆزىن اشتى.

ئۇن يىشىنىدە مەزگىلسىز بەزىلىدەگەن تەلەفوننان ئەلسىز دە قۇلاققا بەيتانىن ئۇن شىعەدى. ول قولىن سوزىپ تۈسەك باسنىدەلى شىراقتى چاقتى. كوزىن سىعرايتا اشقان ول ئوزىنىڭ ادەبىيەت - كوركەمونەردىڭ قايتا گۈلدەنگەن داۋىرى ۋلگىسىندەگى ساۋلەتتى بولمەدە جاتقانن بايقادى، ئۇي شىنە. لۋىس XVI ۋلگىسىندەگى جىيەزدار قويىلىپتى، تام قابىرعالارى لىعال قابىرغا سۆرەتتەرمەن بەزەندىرلىپتى، مۇنان باسقا تورت سىراقتى قىزىل ئۈستى ۋلگەن اعاش كىرەۋەت تۈر.

مەن ئەسرا قايدا جاتىرمىن؟

تۈسەك باسنا لىنگەن گۈلدى مونشا كىيىمىنە پارىچ رىز قوناق ئۇيى

دەپ جازىلىپتى.

ئۇيىقىسى شىدايى اشىلغان لانگ تەلەفون تروپكاسىن قۇلاعنا تۈسەدى:

— سالەمەتسىز، بە؟

— لانگ مىرزا ما؟ — دەگەن ەر ادامنىڭ داۋىسى ەستىلدى: —

ئىزدى شۈشتىپ الماعان شىعارمىن!

ول ۋىقىلى - وياۋ كۈيدە كرەۋەت جاننىدا تۇرغان ساعاقتا قارادى. تۈنگى ساعاات 12 دەن 32 مىنۇت. ۋىقتالغاننا بىر ساعاات عانا بولغان، ول مەڭزىرى بولپ تۇرغانداي.

— مەن قوناق ئۇي قىزىمە تىكەرمىن، مىرزا. مازالاعانما عاپۇ ەتىڭىز،

بىر قوناق سىزبەن كەزىكەكشى ەكەن. جۈمىسىم وتە شۇغىل دەيدى.

لانگ ەس - اقلىنن ئالى تولىق جىا الماي. قوناق؟ وسى كەزدە ونىڭ

كوزى كرەۋەت باسنىدەلى شىكاپ ۋستىنە قويىلغان جۇيقالانغان بىر بەت

ۋگىت قاعازنا ئۈستى.

پارىچ - امېرىكا ۋنيۋەرسىتېتى

چارۋارد ۋنيۋەرسىتېتىنىڭ مازھاپ ەن - تاڭبا عىلىمى پروفەسسورى روبەرت لانگنىڭ بۈگىن كەشتە بايانداما جاساۋىن قىزۇ قارسى الامىز

لانگ: — ە، — دەپ قالعانداي بولدى. بۈگىن كەشكى بايانداما — سادىر باس شىركەۋى تالاندا جاسىزىلغان جات ەدىن تاڭبا. بەلگىلەرىنە قاتىستى سۆرەتتى فىلىم قايسى ەبىر ەسكىشىل تىڭدارماننىڭ قىتىغىنا تىگەن بولدى، ەدىن وقىمىستىلارنىڭ ەبىرى نىزدەپ كەلگەن بولۇۋى مۇمكىن.

— كەشىرىڭىز، مەن شارشاپ قالىپىن، ونىڭ ۇستىنە... — لانگ ەندى سويلەي بەرىپ ەدى، «ەبىراق، مىرزا» دەپ ونىڭ ەسوزىن ۇزىپ تاستالغان قىزمەتشى داۋىسىن

تومەندەتپ، اسىعا، سىبىرلاي ەتىل قاتتى: «قونلىغىز وتە ماڭىزدى ادام»

دىندىك سىزبا سۆرەتتەر مەن ەمازھاپ بەلگىلەرى عىلىمىنا قاتىستى كىتابى روبەرت لانگتى ونىڭ ەش قالاۋىنىسز كوركەمۋىتەر سالاسىندىلى اىگىلى ادامعا اينالدىرغانىندا داۋ جوق. ول بىلىتىر ۋاتىكاندا كەڭىنەن تارالغان ەبىر ۋاقىيعا بلىگىپ قالدى دا، سودان كەيىن - اق جۇرت كوزىنە كوپ ەنۇستى. وزدەرىن كەزەمەت سانايىتىن تارىخشىلار مەن كوركەمۋىتەر اۋەسكەرلەرى دە ونىڭ ەسىگىن بەرمەيتىن بولدى.

لانگ بارىنشا ادەپ ساقىتاپ: «اۋىرە كورمەسەڭىز ونىڭ اتى - ەجۋنى مەن تەلەفون ەنومىرىن جازىپ الىڭىزشى، شەيسەنبىدە پارىجىدان كەتۋدەن بۇرىن تەلەفون جالعايتىنىمدى وعان ايتىڭىز، راقىمەت» دەدى دە، قىزمەتشىنىڭ ەسوزىن توسپاستان، تەلەفون تروپكاسىن قويا سالدى.

لانگ تۈرەگەلىپ وتىردى، قاسىندىلى «قوناقىتار تىزىمىدىگى قولدانباسىنا» قابلىن تۈپە قارادى. قولدانباننىڭ سىرتىنا: شىراقتازى

جۇلدىزداي جامىراغان قالادا، پارىج رەيز قوناق ۋىيىندە نارەستەدەي تاتتى دە، تىنىش ۋىيىقما شوماسىز دەگەن ماقتاۋ سوزدەر جازىلغان. ول بۇرىلىپ قارسى الدىنداعى ۇلكەن اينىلما قارادى. اينادان شاشتارى ۇيىپا - تۇيىپا، قالجىراپ كەتەۋى كەتكەن بەيتانىس بىرەۋ كورىنىدى.

سەنىڭ تىنىغىپ العانىڭ ءجون، روبەرت.

ءوزىنىڭ بويىنداعىسى كەلمەسەدە بىلىتىرى ناۋقاستان كەيىن ول نەداۋىر جۇدەپ قالعان. ونىڭ وتتى كوك كوزدەرى بۇگىن كەشتە جانارى وشكىندەپ كورىنگەندەي. ات جەلى مەن ءاجىمدى يەگىن قويۇ ساقالى بۇركەپ العان. شەكەسىندەگى كۈن سايىن كۈبەيگەن تال - تال اق شاشتار ونىڭ قايراتتى قويۇ قارا شاشتارىن تىقسىرىپ بارا جاتقانىداي. اعارغان شاشتارىنىڭ ءوزىن ونان ارى جۇدەۋ كورسەتەتىنىن ايەل قىزمەتتەستەرىنەن ۇنەمى ەستىپ كەلە جاتسا دا، كوڭىلى سەنبەيتىن.

مىنا كەيىمدى «بوستون جۇرنالىستىلار» كورپ قالمىدى - اۋ.

لانگىتى قاتتى ئىغايىسىزداندىرعانى الدىڭعى ايداعى «بوستون جۇرنالىستىلار» ءوزىنىڭ وسى قالاداعى ون تارتىمدى ادامنىڭ ءبىرى دەپ قاتارعا تۇرىزىلعانى بولدى، ويدا - تۇستە جوق ات - اتاق ونى خارۋارد ۋنيۋەرسىتەتىندەگى قىزمەتتەستەرىنىڭ الپ - قاشپا سايىقى - مازاعىنا اينالدىردى. بۇگىن كەشتە ۋيىنەن 3000 اعلىشىن لي الستا باپانداما جاساعان ساتتە سول ءبىر كوپىرمە ماقتاۋلاردىڭ تاعى الدىنان شىعۋى ونى قاتتى مازالادى.

ايەل جۇرگىزۋشى پارىج - امەريكا ۋنيۋەرسىتەتىنىڭ كوركەم زالىنا لىق تولعان جۇزىتقا: - حانىمدار، مىرزالار، ءبىزدىڭ بۇگىنگى قونالىمىزدى كوپ تانىستىرۋدىڭ قاجەتى جوق. ول «قۇيا مازھاپ ەن - تاڭبا عىلىمى»، «نۇر اعىمىندىلار كوركەمونەرى» جانە «ماعىنالى ءتىل - جازۋدىڭ جوعالۋى»، ت. ب. كىتاپتار جازعان ونىڭ «ئاڭسىر پورتىرتى عىلىمى» اتتى كىتابىن كۈبىڭ وقۇلىق زەتىندە پايدالانىپ كەلەسىڭدەر، - دەپ جارىيالادى.

وتىرعانداردىڭ ارانىندا وقۇشلار باستارىن يزەپ قۇپتاسىپ جاتتى.

— مەن ئەسلى ونىڭ ەستەن كەتپەس وتكەن تارىجىن تانىستىرماقشى ەدىم، ئېىراق... — دەپ ائەل جۇرگىزۇشى مەنبەدە وتىرعان لانگكە قۇلانا قارادى:

— ئېىر تىڭدارماننىڭ الگىندە مەلەن ئۇستاتقانى... ئە ەكەن، ئە... قىزىقتى تانىستىرۇ دەۋگە دە بولادى.

جۇرگىزۇشى ئېىر دانا «بوستون جۇرنالىن» جوعارى كوتەردى.

لانگ يەنەن قومداپ قويىپ، اكاۋ مۇنى قايدان الدى ەكەن ئە؟

جۇرگىزۇشى سىلىدر سوزگە تولعان سول ماقالادەلى الدىن الا تاڭدالغان بولەكتەردى وقى جونەلدى. لانگ ئوزىن ورىندىققا بارغان سايىن شوگىپ بارا جاتقانداي سەزىندى. 30 سەكۇندتان كەيىن، وتىرعاندارنىڭ جۇزدەرىنەن كۇلىكى ەسە باستادى، ال جۇرگىزۇشى ائەلدىڭ ئىپتىتى كىدرۇ ويى جوق. — لانگ مىرزا بىلىتىر ۋاتىكاندەلى ياپا سايلاۋ قۇپىيا جىنالىسىندا كورسەتكەن ەلدەن ەرەك رولىن اشىق تىلگە ئۇدان باس تارتتى، بۇل ادامداردى ونان ارى قىزىقتىراتىنى حق، ائەل جۇرگىزۇشى تىڭدارماندارغا قاراپ: — ئالى دە تىڭدالغانلارنىڭز كەلمەس؟ — دەدى.. قول شاپالاق. ئۇنى دۇر ەنە ئۇستى.

لانگ ماقالانى ئالى وقىپ جاتقان ائەل جۇرگىزۇشىنى بىرەۋ توقتاتسا ەكەن دەپ تىلەك تىلەدى..

«لانگ پروفەسسوردىڭ تىزىمىدىكتەگى جاس سىلىق يەگەرلەرىندەي كوز تارتا قويۇۋى ەكتالاي، دەسەدە 40 تى قىرقالاعان وسى وقىمىستى بويىندەلى بىلىمەن. وزىمەن تۇرعىلاس ادامداردا كەزدەسە يەرمەيتىن باۋراۋ. قۇاتىنا يە. ول كورگەن جەردەن — اق كوپتەگەن ادامدى وزىنە ئاتىتى ەتەدى، ەرلەرگە ئاتان ەركەشەلىكتەگى تومەن داۋىسى دا ونىڭ تارتىمىدىلىغىن ارتتىرا تۇسكەندەي، قىز وقۇشىنلار ونىڭ داۋىسىن «قۇلاقتىڭ شوكلاتى، دەپ سۆرەتتەيدى..»

زال ئىشىن دۇر ەتكەن كۇلىكى داۋىسى كەرنەدى.

ئىغەيسىزدانغان لانگ زورلانا كۇلىمىسەرەدى. جۇرگىزۇشى ائەلدىڭ بىلە — شالا — خالىس گۇلدى شاقپاق شۇعادان تىگىلىگەن گارزىسون فورد —

دەگەن سىياقتى قايدىلىمىز سوزدەردى ايتاتىنىن لانگىنىڭ قۇبۇلىشى ابدەن سەزدى، ويتكەنى ول حالس گۇلدى شاقپاق شۇعادان تىگىلگەن شالباز، قالانڭ جىمالى پۇياپىكە كىيىپ كەلگەن بولاتىن. وسىلاي كىيگەنمەن ءۇشىن تاپ بۇگىن سوزدەگى سوزگە قالماستىن - اۋ دەپ ويلاعان - دى. ول كەسكىن شارا قولدانۇعا بەكىدى.

— راقىمەت سىزگە، مونىكا. — دەپ لانگ ورنىنان تۇرا بەرە ايهل جۇرگىزۋىشىنى مىنبەدەن نىمىستىرىپ ءتۇسىردى. «بوستون جۇرنالى» اشگىمە قۇراستىرۇعا شەيەر - اق ۇكەن - دەپ كوپشىلىككە قاراپ كۇرسىنگەن ول: — بۇل ماقالانى كىم تاۋىپ اكەلگەنىن بىلەر يولسام، كونسۇلحانادان ونى شەكارادان قۇتۇپ شىعۇدى وتىنەر ەدىم. — دەدى.

تىڭداۋشىلار تەلىمىز كۇلىسىپ الدى.
— جارايدى، چاراندار، بۇگىن وسىندا ەن. — بەلگىنىڭ كۇش - قۇاتى جونىندە سويلەيتىنىمدى بىلەرسىزدەر ...
لانگنىڭ بولمەسىندەگى تەلەفون تىنىشتىقتى بۇزىپ تەلىمىز بەزىلەدى جونەلدى.

ول تەلەفون تروفكاسىن الپ، از - كەم كىيىردى دە: — سالىمەتسىز بە. — دەدى.

ويلاعانىداي ارىقتان قىزمەتشىنىڭ داۋىسى شىقتى: — لانگ مىرزا، كەشىرىڭىز، سىزدى تەلىمىز مازالادىم. قونالعىڭىز بولمەڭىزگە قاراي كەتتى، مۇنى سىزگە ەسكەرتىپ قويۇعا ءتۇسىپىن دەپ ويلايمىن.
لانگنىڭ ۇيىقىسى شايدايشىلدى. — ونى سەن وتكىزىپ چىبەرگەن بولدىڭ عوي؟

— كەشىرىڭىسىز، مىرزا، ول كىسى ... سەكىلدى ادامدار، ونى بۇگەپ قالۇعا باتىلىمىز بارمايدى.

— ول سىرا كىم؟
«بىراق شىعار ەسىكتەگى كۇتۇشى قىزمەتكەر الدەقاشان تەلەفوندى قويا سالعان ەدى.

وسى كەزدە بىرەۋدىڭ ەسىكتى جۇدىرىعىمەن دۇرسىلدەتە قاققاننى

ەستىلىدى.

قوبالسىچانداي بولغان لانگ توسەكتەن اسىعا ءتۈستى. ول جەرگە جايىلعان سافونول كىلەمىنە باشپايلارىنىڭ قاتتى باسىلعانىن سەزدى. قوناق ءۇيدىڭ ۇيقى كىيىمىنەن ەسىككە بەتتەگەن ول: — كىم؟ — دەپ داۋىستادى.

— لانگ مېرزا ما؟ سىزبەن سويلەسەيىن دەپ ەدىم — دەپ قارسى جاق وكتەم داۋىسپەن بۇتىرا ءۇن قاتتى. سوزىندە اعىلىشنىشا جەرلىك اۋەن باسىم ەكەن. — مەن ورتالىق ءادىليا ساقشى مەكەمەسىنىڭ بارلاۋشتىسى جەروم كلەي بولامىن.

لانگ اڭتارىلىپ قالعانداي بولدى. ءادىليا ساقشى مەكەمەسى؟ بۇل نەگىزىنەن امەريكا فەدراتسىيالىق تەكسەزۋ مەكەمەسىمەن قارايلاس ۇرىن. ول خاۋىپتىزدىك شىنجىرىن بوساتپاي تۇرىپ، ەسىكتى جاپىسازلاي عانا اشتى. وعان قادالا قاراپ تۇرغان الگى ادامنىڭ اشاڭ جۇزىتەن قالجىراغانى بايقالادى. ءتس قاققان ادام ەكەنى انىق. ول ۇستىنە لاۋازىمىن ايگىلەيتىن كوك ءتۈستى فورما كىيىپتى.

— كىرۋىمە بولار ما ەكەن؟ — دەپ ءتىل قاتتى الگى بارلاۋشى. بەيتانىس جاننىڭ باجايلاي قاراعان سارعىش كوزدەرىنەن لانگ تىنىشسىز دانا باستادى: — تەگى تە بولدى؟

— باستىعىمىز جەكە جۇمىس جايىندا سىزدىڭ ءوز قابىلەتىڭىزدى ايگىلەۋىڭىزدى ءۇمىت ەتەدى.

— وسى قازىر؟ جەتى قاراڭشى تۇندە... — دەدى لانگ. — سىز بۇگىن كەشتە روۋ سارايىنىڭ مۇراجاي باستىعىمىز كەزىڭىپكە بولعانىسىز، سولاي ما؟

لانگ قوبالجي قالدى. ول مارتەبەلى مۇراجاي باستىعى ياك سۈنيمەن بۇگىن كەشكى باياندامدان كەيىن كەزىڭگۈگە، وي بولسىڭىز ۋادەلەسپەن بولاتىن، بىراق سونىڭ قاراسى دا كورىنبەدى. — سولاي، سەن قالاي بىلىدىڭ؟

— بىز ونىڭ كۈندەلىكتى سىتەر ەستەلىگىنەن سەنىڭ اتىڭدى كوردىك.

— تەڭى نە بولدى؟

اۋىر كۈرسىنگەن بارلاۋشى جاپسارلاي اشلعان ەسىك ساڭلاۋىنان بىر پولارويد سۋرەتىن بەرى ەنگىزدى.

سۋرەتتى كورگەن لانگ توبەدەن ۇرغانداي قالشىدى دا قالدى.

— سۋرەت جارىم ساعاتقا جەتپەيتىن ۋاقىتتىڭ الدىندا تۈسىرىلگەن — روۋسارايىندا.

بۇل عاجايىپ سۋرەتكە ەرى جىرەنە، ەرى تەكسىنە قارىغان لانگ ەندى اشۇلانا باستادى.

— بۇلاي سىتەۋگە باتىلى بارغان ەسرا كىم؟

— ەن — تاڭبا عىلىمىنىڭ مامانى ەكەنسىز، ونىمەن كەزدەسپەك بولغانسىز، سول سەبەبتى وسى سۇراۋعا جاۋاپ تابۋىمىزعا قولقابىس ەتۋىڭىزدى ۇمىت ەتەمىز.

لانگ ەرى ۇرەيلەندى ەرى الاڭدادى. سۋرەتتەڭى عاجايىپ كورنىس ادامنىڭ سۇقانىن ۇشرعانداي. مازاسى كەتىپ تىنىشىسىزدانغان ونى الدەقاندای بىر تانىس سەزىم قۇنداقتاپ الدى. لانگ وسىدان بىر جىلدىن ارتىمىراق ۋاقىت بۇرىن دا بىر مۇردەنىڭ سۋرەتىن كورگەن، وندا دا وزىنەن وسىندا كۈمەك سۇرالغان — دى. 24 ساعاتتان كەيىن ول ۋاتىكان قالاسىندا جاننىان جۇدا بولا جازدادى. ال مىنا سۋرەت ونداعىدان مۇلدە وزگەشە بولغانىمەن، سۋرەتتەن پايدا بولغان سەزىمنىڭ ۇقساستىعى سونشا، كورىپ تۇرىپ جۇرەڭنىڭ شايلىعادى.

بارلاۋشى ساعىتىنا قاراپ: — بارلاۋشىلار باستىعى ەسىزدى كۈتىپ وتىر، مىرزا — دەدى.

لانگ ونىڭ نە دەگەننى انىق ۇعا المادى. ول سۋرەتكە ەلى قادالا قاراپ تۇرغان ەدى. — بۇل بەلگى دە، مايت تە سونشا عاجايىپ...

— ورنالاسۋىن ايتاسىز با؟ — دەدى بارلاۋشى بلە — شالا.

لانگ باسنى يىزەدى، ول باسنى كۈتەرە بەرىپ، مۇزداپ كەتكەندەي

بولدى.

— ادامغا وسىنشا راقىمسىزدىق ەتكەن تەگى كىم؟
بارلاۋشىنىڭ جۈزىنەن ەشقانداي بەينە بايقالمايدى. — ەسىز
بىلمەيسىز، لانگ مرزا،
ەسىزدىڭ سۆرەتتەن كورگەنىڭىز... — دەپ ول ەسال كىدىردى دە: — مۇنى
ستەگەن سۈنئىي مرزانىڭ ەۋزى — دەدى.

2 - تاراۋ

بىر اعللىشىن مىلى جىراقتا، الگى سەرراس ەسىمدى اقتاڭداق اۋرۇ
 ادام لايوي داڭغىلىندىلى قۇمتاستان سالىنعان سۇرى ءتۇستى ساۋلەتتى
 ۇلكەن ءۇيدىڭ تابالدىرىنعان جىعلا - سۇرىنە اتتادى. قاراساننا بايلاعان
 دارۋىشتىڭ وراۋىشىنىڭ تىكەنەك تەمىرلەرى ەتنە كىرىپ بارادى. الايدا
 تاڭىرىنە ەڭبەك كورسەتكەنى ءۇشىن ونىڭ رۋحى ماقتانا ءان شىرقاۋدا.
 ازاپ ادامعا پايدالى.

تابالدىرىقتان اتتاي بەرە، ونىڭ قانتالاعان جانارى ۇلكەن زالىدى لەزدە
 شولسىپ ءوتتى. وزىنەن باسقا جان جوق. ول مىسقىشا باسىپ جوعارى
 كوتەرىلدى، باۋىرلاستارىن وياتىپ جىبەرگىسى كەلمەدى. ونىڭ جاتىن
 ءۇيىنىڭ ەسىگى اشىق تۇر، بۇل جەردە ەسىكتى قۇلىپتاۋعا رۇحسات
 ەتىلمەيدى. ول شىكە ەنىپ ەسىكتى جاپتى.

بولىمە قاراپايم جابىدىقتالغان - قاتتى اعاش ەدەن، قاراعايدان
 جاسالغان كىمىلىگىش، بۇرىشتا كرەۋەت ورنىنا پايدالانىلاتىن پەرزەنت
 تۈسەننىش جاتىر. اپتا بويى ول وسى جەردە بولىدى. بۇنى ونىڭ تالەيى
 دەۋگە دە بولار، ويتكەنى تالاي جىلدىن بەرى ول نيۋ - يورك قالاسىندا
 وسىنداى باسپانادا تۇرىپ كەلەدى.

ءتاڭىرىم ماغان پانالار ورنىن بەردى، ءومىردىڭ ماقتاتىن كورسەتتى.
 بۇل ءتۇنى سەرراس ءوزىن ءتاڭىرىنىڭ ءۇمىتىن اقتالعانداى بولىدى. ول
 ءجىتى باسىپ بارىپ كىمى شىكايىنىڭ ەڭ استىڭعى سۇرماسىندا
 جابىرۋلى تۇرغان قولفونىن الپى، نومىرلەردى باستى.

— ۋاي؟ — دەگەن ەر ادامنىڭ داۋىسى شىقتى.

— ۇستاز، مەن قايتىپ كەلدىم.

— ايتا بەر — دەپ بۇيرىرا ءتىل قاتقان الگى ادامنىڭ داۋىسىنان بۇل